

TIEDOTE 12.11.2013

Työryhmä ehdottaa sateenkaariperheiden aseman parantamista

Järjestöt: Sateenkaariperheiden vanhemmuus kiireellisesti kuntoon

Oikeusministeriön työryhmä luovutti tänään ministeri Henrikssonille mietinnön, joka sisältää esityksen uudeksi isyyslaiksi. Esitys ei sisällä pykälää naisparin lapsen aseman määrittämisestä, mutta äitiyden määrittämisestä on tehty muistio, jossa nostetaan esiin ehdotuksia sekä naisparin vanhemmuuden vahvistamisesta nykyistä tasa-arvoisemmin että sukupuoltaan korjaavien henkilöiden vanhemmuudesta. Sateenkaariperheet, Seta ja Trasek vaativat, että hallitus sisällyttää isyyslakiuudistukseen sateenkaariperheiden asemaa koskevat uudistukset. Työryhmän ehdotukset eivät kuitenkaan ole riittäviä. Järjestöt toivovat isyyslaista vanhemmuuslakia, jossa turvataan kaikenlaisten perheiden asema.

"Sateenkaariperheisiin syntyvien lasten oikeuksien kannalta on tärkeää, että hallituksen lopullinen esitys isyyslaiksi sisältäisi naisparien lasten aseman määrittämiseen tarvittavat pykälät", sanoo Sateenkaariperheet ry:n toiminnanjohtaja Juha Jämsä. "Asian ratkaisemista ei missään nimessä saa lykätä tuonemmaksi. On lapsen kiistaton etu, että lapsen ja vanhemman juridinen suhde saadaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa vahvistettua. Asia on hoidossa jo muualla Pohjoismaissa ja läntisessä Euroopassa."

Isyyslain mukaan eri sukupuolta olevalle parille syntyvän lapsen isyys vahvistetaan aviomiehelle oletuksen perusteella automaattisesti ja avomiehelle tunnustamisen perusteella. Esityksen mukaan tulevaisuudessa lapsen voisi tunnustaa jo etukäteen neuvolassa. Tällöin myös avoliittoon syntyvän lapsen oikeudellinen asema on selvä heti syntymästä lähtien. Tämä on lapsen kiistaton etu. Jos samaa menettelyä ei sovelleta naispareihin, lapset asetetaan keskenään eriarvoiseen asemaan. Naisparin lapsen oikeudellinen asema turvataan tällä hetkellä vasta kauan syntymän jälkeen perheen sisäisen adoption kautta. Prosessi kuluttaa turhaan yhteiskunnan resursseja eikä toteuta tavoitetta saada lapsen oikeudellinen asema selväksi niin varhaisessa vaiheessa kuin mahdollista.

Työryhmä arvioi erillisessä muistiossa äitiyden määrittämisestä ja eri vaihtoehtoja ratkaista kysymys. Työryhmä asettuu sen kannalle, että naisparin äitiyden määrittäminen olisi perusteltua lisätä lakiin, mutta vain rajatuissa tapauksissa. Työryhmän mukaan äitiys voitaisiin vahvistaa oletuksen tai tunnustamisen kautta silloin kun raskaus on alkanut hedelmöityshoitoklinikalla, äidin puoliso on antanut kirjallisen suostumuksen hoitoihin ja on käytetty sellaisia siittiöitä, joiden luovuttajaa ei voida vahvistaa isäksi. "On myönteistä, että työryhmä ehdottaa naisparien tilanteeseen parannusta", Setan pääsihteeri Aija Salo toteaa. "Työryhmän ehdottama rajaus hedelmöityshoitotilanteisiin ei kuitenkaan ole yhdenvertainen. Tavoitteena täytyy olla, että naisparin lapsen vanhemmuus ratkeaa kaikissa tilanteissa samoin kuin eri sukupuolta olevan parin."

Tuoreen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätöksen (X & muut vs. Itävalta 2013) mukaan jäsenvaltiot eivät voi vanhemmuuteen liittyvissä kysymyksissä asettaa eri ja samaa sukupuolta olevia avopareja eri asemaan, vaan samaa sukupuolta olevilla avopareilla on oltava samat oikeudet kuin eri sukupuolta olevilla. Selkeimmin nykyinen laki asettaa parit eriarvoiseen asemaan silloin, kun samaa ja eri sukupuolta oleva avopari käyttää lahjoitettuja siittiöitä hedelmöityshoitoklinikalla. Synnyttäjän miespuolisella puolisoilla on jo nykyisin mahdollisuus tulla vahvistetuksi isäksi tunnustamalla lapsi, joka ei ole geneettisesti hänen perillisensä. Naispuolinen puoliso voi vastaavassa tilanteessa tulla vanhemmaksi vain pitkällisen adoptioprosessin kautta. Nykylainsäädäntö on siis selkeästi ristiriidassa ihmisoikeustuomioistuimen helmikuun päätöksen kanssa.

Järjestöt ovat tyytyväisiä, että työryhmän esityksessä on pohdittu transsukupuolisen vanhemman vanhemmuuden määrittymistä ja lisätty lakiesityksen perusteluihin selvennys, jonka mukaan transnainen voidaan vahvistaa hänen siittiöstään syntyneen lapsen isäksi. Edelleen olisi tärkeää määritellä oikeudellisen äitiyden määrittymisen niin, että transmiehen synnyttämän lapsen vanhemmuus olisi itsestään selvä ja laissa selvästi määritelty. "Ongelmallista työryhmän ehdotuksessa on se, että transsukupuolisten henkilöiden vanhemmuutta ei vahvistettaisi oikean sukupuolen mukaisesti. Transnainen vahvistettaisiin lapsen isäksi ja transmies lapsen äidiksi. Tällä tavoin väestötietojärjestelmään ja muihin rekistereihin tulee kirjatuksi merkintä, joka paljastaa vanhemman transtaustan. Tämä altistaa sekä vanhemman että lapsen syrjinnälle koko loppuelämänsä ajan. Olisi harkittava vanhempi-termin käyttöä tai vanhemman rekisteröimistä isäksi tai äidiksi juridisen sukupuolensa mukaisesti", painottaa Trasekin puheenjohtaja Antti Karanki. "Tärkeintä on kuitenkin, että transtaustaisen henkilön biologinen vanhemmuus voidaan vahvistaa mutkattomasti."

Työryhmän esitys isyyslaiksi ja muistio äitiyden määrittymisestä löytyy osoitteesta:

[www.sateenkaariperheet.fi/userfiles/documents/Isyyslaki - tyoryhman mietinto.pdf](http://www.sateenkaariperheet.fi/userfiles/documents/Isyyslaki_-_tyoryhman_mietinto.pdf)

Yhdistysten asiasta aiemmin antamat yksityiskohtaisemmat lausunnot löytyvät osoitteesta

www.sateenkaariperheet.fi/index.php?item=80

Juha Jämsä
toiminnanjohtaja
Sateenkaariperheet ry
juha.jamsa@sateenkaariperheet.fi
044 997 1956

Aija Salo
pääsihteeri
Seta ry

Antti Karanki
puheenjohtaja
Trasek ry

